

III таких підприємств полягає у вмінні організації швидко і ефективно впровадити інновації у господарську діяльність.

У відповідності з наведеною класифікацією можна зробити висновок, що і напрямки формування компетенцій будуть різні. Для підприємств першої групи інноваційний потенціал буде спрямовано на формування ключових компетенцій організації, які зосереджені в сфері створення інноваційного продукту. Для підприємств другої групи інноваційний потенціал буде в більшій мірі спрямовано на формування рольових компетенцій, і, відповідно, для підприємств третьої групи — на володінні функціональними компетенціями.

Значення інноваційного потенціалу для забезпечення ефективності діяльності та конкурентоспроможності підприємства вимагає пошуку нових шляхів його формування і розвитку. Управління формуванням III підприємства дозволить закласти фундамент його конкуренто-спроможності в довгостроковій перспективі та підвищити ефективність функціонування за рахунок формування компетенцій у ключових сферах його діяльності.

Література

1. Верба В. А., Гребешкова О. М. Проблеми ідентифікації компетенцій підприємства // Проблеми науки. — 2004. — № 7. — С. 23—28.
2. Управление знаниями в инновационной экономике: Учебник / Под. ред. Б. З. Мильнера. — М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2009. — 599 с.
3. Экономика знаний: Коллективная монография / Отв. ред. д-р эконом. наук, проф. В. П. Колесов. — М.: ИНФРА-М, 2008. — 432 с.

Гонтарева І. В.,

канд. екон. наук, доцент,
ХНЕУ, Україна

Gontareva Irina

PhD, docent, KhNEU, Ukraine

ЕФЕКТ І ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Визначено основні відмінності та розроблено причинно-наслідкову схему взаємозв'язку між ефектом і ефективністю розвитку підприємства.

EFFECT AND EFFICIENCY OF ENTERPRISE DEVELOPMENT

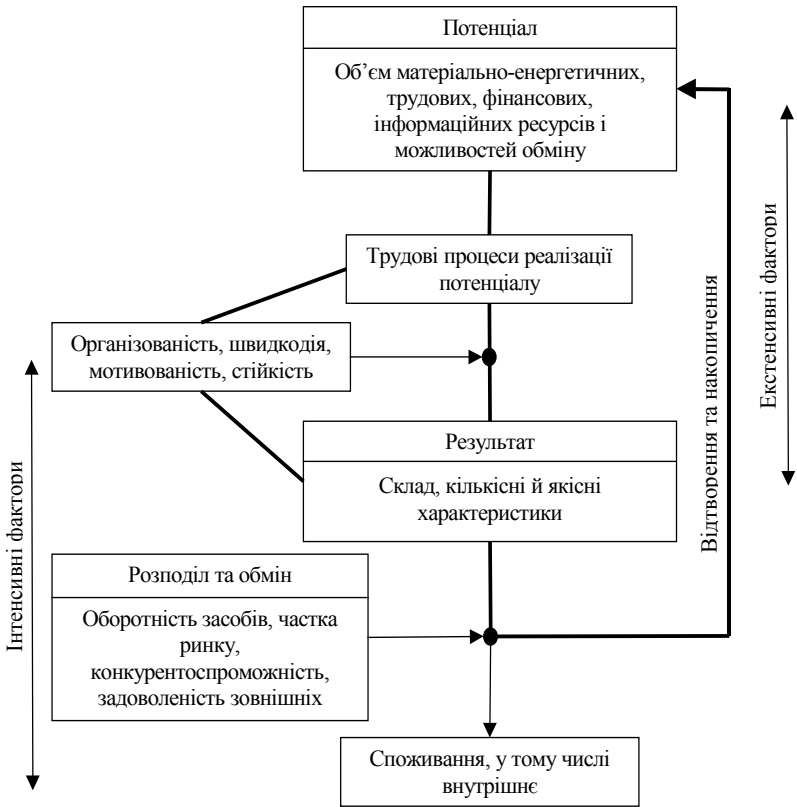
The main differences and worked a causal nexus of the relationship between the effect and efficiency of development enterprise

Категорія «ефективність» у різних комбінаціях і стосовно до різних явищ використовується в різних галузях науки й практики, й особливо широко в економіці. Різні вчені та фахівці під ефективністю розуміють ступінь досягнення мети, інтенсивність функціонування системи, рівень організованості, вартість компанії і т. д. Хоча більшість авторів статей вважають, що економічна ефективність тільки співвідношення фінансового результату та витрат на його отримання, це призводить до порушення загальнонаукового закону зворотної пропорційності між широтою поняття — числа врахованих характеристик та об'ємом його використання — числом об'єктів, до яких він може бути віднесений. З одного боку, відкидається безліч характеристик, що не оцінюються в вартісному виразі, з іншого боку зменшується кількість об'єктів, які можна вважати ефективними, оскільки вони не вважають прибуток основою господарської діяльності. Це як і безприбуткові по сутності підприємства, так і ті, для яких або результат (частіше за все соціальний і науковий) або виробничі відносини, або організація праці, більш вагомні ніж витрати на їх забезпечення. Але ж виробничі відносини та організація праці, а також соціальні й екологічні обмеження складають предмет економічної науки. На відсутність загального розуміння категорії «ефективність» як у теоретичному, так і в практичному розумінні вказували вчені: Г. Атаманчук, Дж. Гібсон, Дж. Іванцевич, Дж. Донеллі, М. Клімов, А. Когут, М. Мейер, О. Мороз, О. Сметанюк, О. Лазарчук, Р. Холл та ін.

Метою дослідження є визначення відмінностей та взаємозв'язку між ефектом та ефективністю розвитку підприємства.

Згідно думки А. Шеремета, Р. Сайфуліна, Є. Негашева [1, с. 102—103, 152—154], головна відмінність процесів формування економічних ефектів і ефективності підприємств полягає у наступному: для ефектів враховуються в основному екстенсивні фактори, а для ефективності — інтенсивні. Інтенсивність (від лат. *intensio* — напруга, посилення) — напруга (рівень віддачі) використання факторів виникнення ефекту. Основними характеристиками інтенсифікації виробництва є підвищення рівня використання ресурсного потенціалу, організації праці та зовнішньої взаємодії, а також покращення якості продукції, що дозволяє підвищити її віддачу на стадії експлуатації. Це призводить до різних варіантів співвідношення тенденцій розвитку ефекту та ефективності: при зростанні величини ефекту ефективність може знижу-

ватися, залишатися на тому ж рівні або зростати у відповідній залежності від зростання ефекту. Аналогічні залежності можливі й при зменшенні величини ефекту. Це можна пояснити причинно-наслідковою схемою (рис. 1).



Умовні позначення: ресурсні потоки; інформаційні потоки.

Рис. 1. Причинно-наслідкова схема взаємозв'язку між ефектом і ефективністю

Один з основних і необхідних економічних ефектів — додана вартість, виникає в процесі праці. Але отримати ефект більший, ніж це закладено у потенціалі неможливо, оскільки час використання праці обмежується інституціонально, а граничний виробіток у заданих умовах — професійною підготовкою спеціалістів,

тобто їх потенційними можливостями. Реально отриманий результат визначається інтенсивними факторами стадії виробництва та обміну. Переважно, зацікавленістю усіх суб'єктів процесів створення та використання доданої вартості. Саме, допустимий компроміс у рівнях задоволення стейкхолдерів є основною, необхідною і достатньою умовою ефективності будь-якої господарської діяльності.

Опис певною мірою підтверджує положення теорії ефективності, в якій пов'язується ефективність з процесом, а якість з потенціалом. Однак, на думку автора, відтворювальні процеси залучають до створення ефективності й сам потенціал.

Крім відмінності ступеня впливу різних характеристик тих самих факторів на ефект і ефективність є також різниця в значимості окремих характеристик ефекту й ефективності для суб'єктів процесу їх створення. Так, збільшення об'єму виготовленої продукції позитивно для інтересів виробників і споживачів, але негативно для конкурентів через можливе зниження цін. При цьому, за рахунок зростання масштабу можливе підвищення продуктивності (інтенсивності) праці на підприємстві, що певною мірою негативно вплине на ринок праці та вимагатиме додаткових державних витрат на його стабілізацію. Співвідношення інтенсивності інтересів суб'єктів взаємопов'язаних процесом створення економічних ефектів впливає на оцінку ефективності будь-якої господарської діяльності.

Визначено, що основними відмінностями між ефектом і ефективністю є: а) для ефектів враховуються в основному екстенсивні фактори, а для ефективності — інтенсивні; б) компроміс у рівнях задоволення стейкхолдерів є основною, необхідною і достатньою умовою ефективності, але не ефекту; в) неоднаковий ступінь впливу різних характеристик тих самих факторів на ефект і ефективність; г) різниця в значимості окремих характеристик ефекту й ефективності для суб'єктів процесу їх створення.

Література

1. *Шеремет А. Д.* Методика фінансового аналізу / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулін, Е. В. Негашев; 3-е изд., перераб. и доп. — М. : Инфра-М, 2000. — 208 с.